

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון י"ב אדר א' תשע"ט | דף היומי בבלי: חולין פב.
דף היומי בהלכה: מסעיף ב' עד אמצע סעיף ב' בהגה "ואם קשה עליו".
מוסר: דבר בעיתו פרק י"ב מ"גם באשר" עד נחזור לעניננו".
קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'.

הדף היומי בהלכה

כיצד הופך חלון שבבית את הכרמלית שלצידו לרשות היחיד?

אך אם מדובר בחלון שמשתמשים דרכו בקרפף - יש שנראה מדבריהם שדינו כפתח; ויש שמסתפק בדבר, ואכן, בגמרא לא נזכר חילוק זה. ויש טעם לומר שדווקא פתח מועיל, משום שניכר הדבר שדעתו להשתמש במקום שפתוח אליו, ואילו חלון עשוי בעיקרו לאור ולאוויר, ועוד, ששימושי 'דירה' דרך החלון הם מוגבלים, ואין בכוחם להחשיב את הקרפף כמוקף לדירה מחמתם.

כפי שלמדנו, שטח המוקף במחיצות כדין רשות היחיד, וגודלו יותר מ'בית סאתיים' - דינו כ'כרמלית'; והוא מכונה בפי רבותינו: 'קרפף שלא הוקף לדירה'. אולם, אם הוא 'מוקף לדירה', דינו כרשות היחיד לכל דבר. ומהו 'מוקף לדירה'? קרפף שבצידו, או באמצעו, קיים בית מגורים, ופתח פתוח מתוכו לקרפף, והקפת הקרפף במחיצות נעשתה על מנת שישמש כחצר, וכדומה.

וקרפף שלא פתוח אליו פתח מהבית, אך פתוח אליו חלון - אם מדובר בחלון שנועד לאור ולאוויר בלבד, אינו נחשב כפתח, ואינו מתיר את הקרפף;

[שו"ע שנה, ב, משנ"ב יט, וביה"ל ד"ה אן]

הדף היומי בהלכה

מהו ההבדל בין החצר שבזמן חז"ל לחצר שבזמננו?

שימשה כחלק בלתי נפרד מהבית, ותשמישי דירה רבים נעשו בה, ולכן הקמת הבית - למרות שנעשתה לאחר הקמת החצר - היה בכוחה לשנות את דין החצר ולהחשיבה כמוקפת לדירה. אבל בזמננו, שהחצר אינה משמשת לתשמישי דירה רבים, הקמת הבית אינה כה משמעותית לחצר, ואין בכוחה להחשיבה כמוקפת לדירה אלא אם כן הוקם הבית תחילה ולאחר מכן הוקף בחצר.

קרפף שהקיפוהו במחיצות, ורק לאחר מכן פתחו אליו פתח מבית המגורים הסמוך אליו, או שבנו בתוכו בית מגורים - אינו נחשב כ'מוקף לדירה', כיון שהקפת המחיצות לא נעשתה לשם שימוש של 'דירה'. ואם הקפת הקרפף במחיצות נעשתה כחלק מתוכנית של הקמת בית וחצר, וכיוצא בה, ומסיבה כלשהי הוחלט להקים תחילה את החצר - יתכן שכאשר אכן הקים לבסוף את הבית ופתח בו פתח אל הקרפף, נחשב הקרפף כ'מוקף לדירה'.
ויש אומרים, שהסיבה להקל באופן זה קיימת רק בחצר כבזמן חז"ל,

[משנ"ב שנה, יט, ושעה"צ כא; ביאורים ומוספים דרשו, 12]

מגרש ריק בתוך העיר - היתכן שאוסר את הטלטול בכל רחובותיה?

דינו כ'כרמלית', כנ"ל; ואם באחד הצדדים המחיצה פרוצה ברוחב של יותר מעשר אמות, נמצא שהרחוב פתוח לכרמלית, וממילא נדון אף הוא עצמו ככרמלית, ובעקבותיו גם יתר רחובות העיר הפתוחים זה לזה. ואתרי בנייה שבתוך העיר, או הסמוכים לעיר, ונמצאים בתוך היקף המחיצות של העיר - יש אומרים שדינם כמגרש הנ"ל.

[ביאורים ומוספים דרשו שנה, 11 ו'13; וראה חזו"א או"ח פט, ז, וביאורים ומוספים שם, 27]

עיר המוקפת במחיצות כדיון, מותר לטלטל ברחובותיה גם כששטחם גדול מ'בית סאתיים', כיון שהבתים פתוחים לתוכם, והם נחשבים כ'מוקפים לדירה'. ואם יש בתוך העיר מגרש ריק שבני העיר אינם משתמשים בו ואינם נכנסים לתוכו, כגון מקום שנשרף בשריפה והוא עומד תרב; ושטחו גדול מבית סאתיים - אם הוא פתוח במלואו לרחוב, המנהג להחשיבו כחלק מהעיר, דהיינו כמוקף לדירה; מפני שללא מחיצות אינו חולק רשות לעצמו, והוא טפל לעיר. אולם, אם הוא מוקף במחיצות, הריהו כקרפף שלא הוקף לדירה, אשר

על דא ועל הא

נהג המונית מר יעקב צרפתי ז"ל ציין בפנינו: "אני יכול לומר לכם ממרומי גילי המופלג, שמההבטחה של הרבי מבעלזא לא נפלה שיערה ארצה. מאז אותו יום לא חסרתי כלום!"

בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ: סיפורם המרתק של מטבעות השמירה שהעניק האדמו"ר מבעלזא זצ"ל לנהג המונית שהביאו לארץ-ישראל

שמחה עצומה תוך כדי אחיזת המטבע, כשבין הדברים שומע הנהג כמה פעמים: 'לא יחסר לך בעולם כלום'. אח"כ מסרה לידי הנהג והורה לו להמשיך בדרכו. "בחסדי שמים עברו את הגבול בשלום וללא עיכובים, משם נסעו לנהריה ומשם לחיפה, שם שהה כידוע מרן בשבת הראשונה בארץ הקודש. כשהתארגנו לנסוע לירושלים דרך תל אביב, ביקש מרן להזמין דווקא את מר יעקב צרפתי לנסיעה זו חרף העלות היותר גבוהה, שכן עליו היה להגיע מירושלים, דבר שבאותם שנים התארך לכדי יום שלם בנסיעה לב' הכיוונים.

במעלה הדרך לירושלים שוב חזר המחזה כמו בעת הכניסה לארה"ק. מרן זי"ע הפציר: 'כשנגיע למקום ממנו נראית ירושלים, נא הודיעני מיד'. במעלה הקסטל עצר הנהג את הרכב והחווה באצבעו ואמר: 'הנה ירושלים'. מרן הביט מהחלון וקרע קריעה בבגדו, לאחר מכן הסתובב לר' בעריש וביקש שוב מטבע, חזר שוב על כל עבודת הקודש שחזו הסובבים בשערי ארץ ישראל ואמר: 'הייתי נע ונד כל כך הרבה שנים, המון זמן. אם אשכח ירושלים תשכח ימיני. אתה לא יחסר לך מאומה לעולם' וכו' עם כל האריכות, עד ששלשל גם מטבע זה לידי של הנהג. השמחה הייתה עצומה. סיפורו של מר צרפתי הסתיים לכאורה, לאחר שזכה להביא את רבנו גם בשערי ירושלים."

וכאן מתחיל חלקו השני של הסיפור: "ידידי הגאון רבי שמאי קהת הכהן גרוס שליט"א, דיין ומו"ץ דקהל מחזיקי הדת בעלזא בארה"ק, אשר הכירני וידע שאני עוסק רבות בבירור מקחו של צדיק, פנה אלי באחד הימים בשנת תשמ"ח ובפיו בשורה: הנהג מר יעקב צרפתי אשר זכה להסיע ברכבו את מרן זי"ע ולהכניסו לארה"ק, חי וקיים ומתגורר בקרבת מקום באזור שכונת מחנה יהודה בירושלים, אולי כדאי לרדת אליו ולדלות ממנו פרטים על אותה נסיעה ועל המטבעות שמרן זי"ע העניק לו כשמירה. ירדנו יחד לביתו ומצאנו שהמדובר ביהודי דתי מבוגר ובא בימים, אולם זכרוננו מדהים ואינו מתבלבל לרגע, כשכל הפרטים מונחים בזיכרונו כאילו התרחשו זה עתה.

"אולם בעת ביקורנו בביתו נרקמה חוליה נוספת בסיפור. במהלך הביקור הוציא מר צרפתי והראה לנו את המטבעות, כשהוא מתנצל שהוא אינו זוכר איזה מטבע מרן ברך בשערי הארץ ואיזה בשערי ירושלים. הנהג ציין בפנינו: 'מה שכן אני יכול לומר לכם ממרומי גילי המופלג, שמההבטחה של הצדיק לא נפלה שיערה ארצה. מני אותו יום לא חסרתי כלום, הכל התנהל על מי מנוחות ללא עגמת נפש'. בתוך הדברים סיפר כי הגה"צ רבי אלימלך אשכנזי זצ"ל ביקש לפני שנים אחדות לרכוש ממנו את המטבעות בהון עתק, והוא סירב באומרו: 'לא יכולתי להיפרד מתעודת הביטוח שלי'."

רבי ישי, שבשיחתנו הקצרה עמו כבר הספקנו לגלות את הגישה המיוחדת וכושר השכנוע שבו, אזר עוז ובאותו מעמד ביקש: "אולי תיתן לי את המטבעות". אחרי רגע של שתיקה נענה מר צרפתי ואמר: "ממש לאחרונה הרהרתי בעובדה

לפני כחודש, ביום ט' שבט, מלאו 75 שנים לעלייתם של האחים הקדושים הרה"ק רבי אהרן מבעלזא ואחיו הגה"ק מבילגורייא, זצ"ל, לארץ הקודש. הרב מרדכי ברנשטיין מ'המבשר' שוחח בשעתו עם עם הגה"צ רבי ישי יעקובוביץ שליט"א אב"ד קאפאוואר, על הסיפור המרתק שבאמתחתו - כאשר בהשגחה פרטית מיוחדת הגיע אל נהג המונית שזכה להסיע את מרן מבעלזא מביירות לחיפה ומשם לירושלים, שמע ממנו לפרטי פרטים את כל קורות אותה נסיעה ואף זכה לקבל ממנו את שני מטבעות הברכה שמרן זי"ע העניק לו כשמירה. גאב"ד קאפאוואר שליט"א הקדים בתחילת סיפורו מעט רקע לדברים: "באותן שנים היו סוריה ולבנון כמדינה אחת שהייתה תחת שליטה צרפתית, ואילו א"י בשליטה אנגלית, והעסקנים נזקקו לרכב שברשות נהגו רישיון לעבור בין שתי מדינות אלו. החסידים והעוסקים בדבר איתרו את מר יעקב צרפתי ז"ל, שהיה לו רישיון מתאים מאחר והיה מחלק ומפיץ את עיתון 'ג'רוזלם פוסט' לסוריה. "המונית עם מרן ואחיו זי"ע יצאה מחאלב לבירות, שם המתנה קבוצת חסידים, ביניהם רבי בעריש אורטנר ז"ל שהצטרף לרכב, ומשם המשיכו לעבר הגבול בראש הנקרה. למרות שהיו בידיהם סרטיפיקטים, בכ"ז היו צריכים לרחמי שמים כדי שהכל יעבור בשלום. הייתה התלבטות האם להיכנס משער הגבול שבשליטת האנגלים או משער היציאה שנשלט ע"י הצרפתים. מרן אמר: 'תשאלו את אחי, והנה למרות שלכאורה היה עדיף מהשער הצרפתי החליט הרה"ק מבילגורייא להיכנס לארץ דרך השער שבשליטת האנגלים. הגיב מרן בלשון הקודש: 'גם אני סברתי כך'.

"לא שייך לתאר את ההרגשה והתכונה באותן שש שעות נסיעה. מרן ציווה לעצור למלאות מים בשפע בכדים ובכל אמצעי קיבול, כי הוא משתמש הרבה מאוד במים לנטילת ידיים. לאחר מכן נטל פעמים רבות את ידיו הקדושות במידה כפולה ומכופלת מנוהגו התמידי, והחל לדבר וללחוש בהתרגשות עצומה ובלבת אש קודש שבשח ארץ ישראל.

"ההכנה לקראת הכניסה לארץ ישראל הייתה עצומה, כאשר הוא פונה שוב ושוב אל הנהג ואומר: 'תאמר לי בכל שלב היכן אנחנו, עד כמה אנו מתקרבים לארץ ישראל, מתי רואים כבר את ארץ ישראל'. כשהגיעה העת והנהג אמר לו שבעוד דקות יגיעו לגבול וניתן כבר לראות את הארץ הקדושה, ביקשו רבנו לעמוד בצד. לשאלתו של מרן, ענה שיהודי דתי הוא וכי הוא משמש גם כגבאי בית כנסת בשכונת מגוריו במחנה יהודה בירושלים.

"לאחר מכן ביקש מרן מרבי בעריש אורטנר ז"ל מטבע, והחל מעבירו מיד ליד. דבר נדיר לכשעצמו, שרבנו יחזיק מטבע בכף ידו בלי שום חציצה. ואמר לו: 'דע לך שזה כבר כמה שנים שהנני נע ונד מגולה לגולה. הרבה אנשים סיעו בהצלתי. אתה זכית להביא את המלאכה הזו לידי גמר, וכידוע שאין המצווה נקראת אלא ע"ש גומרה'. וכשעה ארוכה הרעיף עליו ברכות ואיחולים לרוב מתוך

שילדיי כנראה לא יעריכו נכונה את המטבעות ואין בהם מישהו שמתאים להחזיק בהם, אמרתי לעצמי: אם יבוא אלי מאן דהוא שמתאים לכך ויבקש אותם ממני, אתן לו".

רבי ישי ניצב כלא מאמין למשמע אוזניו. מאחר ולצידו ישב דיין, התכופף אליו ונועץ בו איך מבצעים כאן קניין מלא בלי עוררין. לפי עצתו הוא הקנה לו את המטבעות בקניין של מתנת שכיב מרע שחלותו תקיים לאחר זמן. "מיד בצאתנו ביקשתי מהדיין הרב גרוס שיעלה על הכתב את השתלשלות העניינים עם תיאור המטבעות, סוג הקניין וכו'. התעקשתי שרישום הדברים יתקיים מיידית, ולכן באין ברייה כתב רבי שמאי את הדברים על גבי מכסה מנוע של רכב חונה. הלכתי לביתי עם הרגשה מרוממת מחד ותהיות רבות מאידך, בפרט כשתקופה קודם לכך קיבלתי בדרך כשרה ביותר גביע ממון ז"ע מיהודי שהיו ברשותו שני גביעים, אולם לאחר כחודש מאז פקדו גנבים את ביתו של הלה ורקנו את כל כספו כשביניהם הגביע השני. הלה הצטער וסבר שנענש כיון שסחר עם כלי הקודש שהיו מיועדים רק לו, לכן קעת הייתי שרוי בדילמה גדולה האם ראוי ונכון להחזיק באוצר אשר לא אני הוא המקבל מידי מרן ז"ע.

"אחרי שבועות ספורים חיפש אותי מר צרפתי בטלפון. תחילה נבהלתי מהפניה, אך לאחר שהוא ביקש שאגיע לשיחה ולא הזכיר את המטבעות, נרגעתי. כשהגעתי לפגישה סיפר לי מר צרפתי כי מעולם לא חלם את מרן ז"ע, אך השבוע הוא נראה אליו בחלומו ואמר לו: 'מעשה ראוי עשית שהענקת את המטבעות, תגיד למקבל בשמי שהיות וזכה בכזה אוצר עליו להפריש סכום צדקה לרב'. מיד סרתי לבית אבי מורי שליט"א רב דקהילת וואדקערט נתתי לו את ההענקה המומלצת בחלום.

חלפו חמש או שש שנים, הקשר נותק, ולפתע בליל ערב יום הכיפורים עלה בדעת רבי ישי להתקשר לביתו של מר צרפתי ולברכו לקראת היום הקדוש. מעברו השני של הקו ענתה אשה שהציגה את עצמה כבתו. סיפרה כי אביה חולה מספר חודשים, וכעת שעותיו ספורות... שוב ראיתי בכך את מן השמים שמטבעות אלו מיועדים להיות בחלקי, כאשר לפתע לאחר כשש שנים עולה ברעיוני להתקשר לביתו בדיק בשעה שהוא נמצא במצב שכיב מרע, רק כדי

להתוודע לכך שחלות המתנה נעשית באלו הרגעים כגמורה ומוחלטת. ביקשתי מבתו שתודיע לי על המשך הקורות, כיון שחפצתי להשתתף ולהיפרד ממנו בדרכו האחרונה. למחרת התקשרה הבת והתנצלה שמרוב הטרדות נבצר ממנה להודיע לי על ההלוויה, וכי שעה לאחר שטלפנתי אתמול נפטר אביה יעקב צרפתי לבית עולמו. קעת היתה בפיה בקשה: 'היות וקיבלת ממנו שני מטבעות של הצדיק, אנו רוצים לבקש ממך שתלמד משניות לעילוי נשמתו'.

מסיים הרב יעקובוביץ שליט"א את סיפורו: "בוא וראה כמה גדול כוחו של אותו צדיק. באותן שנים שימשתי כמחנך בתלמוד תורה דחסידי בעלזא, מוסדותיו של מרן ז"ע. כל אותה שנה למדתי משניות עם למעלה מארבעים ילדי חמד, בכל ערב שעה אחת בתום הלימודים, הזכרנו לעילוי נשמה את יעקב מאיר בן אברהם. בכך קוימה ברכת מרן במלואה: 'מאומה לא יחסר לך לעולם'. כנראה לא רק בעולם של החיים אלא גם בימים שאחרי החיים.

בשולי הדברים מספר לנו הרב יעקובוביץ על ישועות ודברים מופלאים שהתחוללו במהלך השנים בכוח אותם מטבעות מבורכים. אחד מהם התרחש דווקא עם אחד מצאצאי מקבל המטבעות, מר צרפתי. "הלה, שמילא תפקיד נכבד במוסדות השלטון, הופיע יום אחד בביתי והתאונן בדאגה ובככי על שנחשד בנטילת שוחד וכו', וכעת מתנהל נגדו משפט קשה וכל גדולי עורכי הדין מרימים ידיהם, ונראה שהגולל נסתם ופסק הדין להרשעה ודאי עומד להינתן בקרוב, כשאחת דינו להימצא מאחורי סורג ובריח. יעצתי לו לקבל על עצמו חיזוק במצוות ועליתי יחד עמו לציון מרן ז"ע כשהמטבעות בידו, שם התרפק בכי וביקש שימליץ טוב עבורו בזכות החיזוק ובזכות הטובה שאביו גרם עמו בעת עלייתו לארץ הקודש. משם פנינו לקברו של אביו ר' יעקב, והמשיך להתפלל. "לאחר כמה ימים התקיים המשפט, ולהפתעת הכל הוא זוכה פה אחד על ידי כל צוות השופטים, זאת בתוספת נזיפה חמורה על גורמי הפרקליטות על ההיטפלות המיותרת לאיש ישר. כנראה שלמילים 'מאומה לא יחסר לך לעולם', יש משמעות מיוחדת ביותר.

(המבשר תורני בשלח תשע"ד)

פרשת השבוע

מהר מאוד הושבתה שמחתו של היהודי. כמה שבויים רוסיים הבחינו בלחם שברשותו והחלו לצעוק לעברו - "גנב! החזר את הלחם!"... ועד מהרה התנפלו עליו והחלו להפליא בו את מכותיהם

על מידת החסד העצומה שמתגלה דווקא מתוך מידת הדין

הרב ישראל ליוש

לא אכל כדי שביעה, וברוב שמחתו עמד כמה פעמים בתור לקבלת הלחם, והצליח לאגור לעצמו כמה מנות.

מהר מאוד הושבתה שמחתו, כמה שבויים רוסיים הבחינו בלחם הרב שברשותו, והחלו לצעוק לעברו מלות גנאי "גנב! החזר את הלחם שגנבת!" בתחילה לא שת לבו אליהם, 'הרי גם הם שבויים בדיוק כמוני' אמר בלבו, אך הללו התנפלו עליו, הפליאו בו את מכותיהם באכזריות, וגזלו ממנו את כל הלחם שאגר. חבול ופצוע, תשוש ורעב, נשכב על הדרגש.

בצר לו פנה אל הקב"ה בתפילה חרישית: "ריבוננו של עולם, אם היית רוצה לקחתני מן העולם, היית עושה זאת במשך חמשת השנים שעברו עלי בסבל ומכאוב, תחת ידיהם האכזריות של הנאצים ימ"ש, אם לא עשית כן, משמע, רוצה אתה להשאירני בחיים, אם כן איך אמות עכשיו, אחרי שעברתי את כל תלאות המלחמה?!" מתוך תפילות והרהורים אלו, נרדם היהודי.

למחרת בבוקר התעורר, ושקט מוזר שרר סביבו, מיד הבין כי הגאולה קרובה. בכל יום היה רגיל להתעורר לקול צעקותיהם של הנאצים ימ"ש. הוא ידע מן הדרגש וחשכו עיניו, הוא הבחין כי כל ידידיו מוטלים סביבו מתים, וגם הרוסים שאך אתמול היכו אותו מכות נמרצות, שכבו שם מתים. אז הבין היהודי, שהלחם שחילקו להם הנאצים היה מורעל, וכונתם כלל לא היתה להשביעם אלא להורגם. בזאת הבין גם שאירוע המכות וחטיפת הלחם, שאתמול היה נראה כמידת הדין, היה כל כולו מידת חסד, ואדרבה, חטיפת הלחם היא זו שהצילה את חייו.

וְהִסְרֵתִי אֶת כְּפִי וְרֵאִיתִי אֶת אֶחָיו וּפְנֵי לֹא יָרְאוּ (שמות לג, כג)

'הראהו קשר של תפילין' [רש"י].

ביאר הגה"צ רבי חיים פרידלנדר זצ"ל ש"ע"פ הקבלה, רצועה אחת של התפילין היא כנגד מידת החסד, והרצועה השניה היא כנגד מידת הדין. מלפנים נראות שתי הרצועות כאילו כל אחת לבדה ואין קשר ביניהן, ואילו מאחור - יש קשר בין שתי הרצועות.

פעמים, אומר הרב פרידלנדר, כאשר עומדים אנו מול אירועים מסוימים, הם נראים לנו כאילו רק מידת הדין שלטה בהם, ולא רואים כלל את מידת החסד. אך במבט לאחור נבין, כי אף מידת החסד שלטה באירוע זה, שמלפנים היה נראה כמידת דין בלבד.

זוהי כוונת רש"י בפירושו על הפסוק 'וראית את אחורי', שהראה הקב"ה למשה קשר של תפילין, כי הקשר של תפילין מאחור, מחבר בין שתי הרצועות הרומזות על מידת הדין ומידת החסד.

עם תום מלחמת העולם השנייה, כאשר הגרמנים ימ"ש כבר צפו את מפלתם ע"י צבא ארצות הברית, הודיעו הגרמנים לכל יושבי המחנה כי מתבצעת קעת חלוקת לחם, חלוקה זו היתה שלא מן המניין, והיהודים הבינו כי הגרמנים עושים זאת לפני מפלתם, כדי לחפות על מעשיהם הנפשעים בכל שנות המלחמה, ולהראות לאויביהם כרחמנים ודואגים לצרכי השבויים.

יהודי אחד מיישבי המחנה שמח מאוד עם חלוקת הלחם, כבר כמה שנים

”ואז שאג לפתע הגוי שאגה גדולה ומבהילה: ‘שמריהו!!!’ אני שואל אותך קושיה קטנה בתוספות ואתה צריך לחשוב?! ככה לומדים שמריהו? ככה לומדים?!”

כשרופסור צרפתי הוכיח את הגאון רבי שמריהו גרינימן זצ"ל על ביטול תורה - מעשה מבהיל שסיפר הגרש"מ עמאר שליט"א

התוס' במסכת גיטין?!... מה פשרם של הדברים? "אכן כך", השיבו הגר"ש גרינימן. "הפרופסור הגוי היה בקיא בסוגיה כמו אחד מן הצורבים... אף אני תמהתי על העובדה הזו, ולשאלתי השיב לי הגוי והסביר: 'אני מדען מאד מפורסם בצרפת ובעולם כולו. לפני מספר שנים נפגשתי עם קבוצת מדענים יהודיים שעסקו בלימוד ובהתנצחות סביב ספר... שאלתי אותם על מה הויכוח, והם השיבו לי: יש כאן ספר 'תלמוד', ובספר הזה טמונות כל החכמות עלי אדמות. כל החוכמות?! - תמהתי. כן, השיבו המדענים היהודים, הכל טמון כאן, ב'מדע התלמוד', שהוא בעצם נקודת החיבור עם השכל האלוקי, של מי שאמר והיה העולם. "הסקרנות אכלה בי בכל פה, והחלטתי ללמוד את 'המדע היהודי' שבספר המשונה שלהם. התחלתי ללמוד א' ב', ואחר כך כתב רש"י, ומשם התחלתי ללמוד חומש, פסוק אחר פסוק, ותנ"ך ומשניות, עד שהגעתי לגמרא. ואכן, כבוד הרב, גיליתי שכנים דבריהם, וכל החוכמות שבתבל גנוזות כאן בתלמוד. אסטרונומיה, פיסיקה, כימיה, רפואה, גאולוגיה, גאוגרפיה, חיזוי העתיד, תעלומות העבר. ה-כ-ל.

"מאז, כבוד הרב - המש"ך הפרופסור הצרפתי - אני שוקד על התלמוד יומם ולילה. עובר ממסכת למסכת, גומע את דברי הראשונים ואת דברי האחרונים, מתעכב על כל קוצו של יו"ד. ומאחר וגיליתי שכל החוכמות כאן בתלמוד, אינני פותח אף ספר מדע אחר. רק גמרא וגמרא, אין שום צורך בספר אחר..."

"ואז" - סיפר הגר"ש גרינימן לתלמידו - "שאג לפתע הגוי שאגה גדולה ומבהילה: 'שמריהו!!!' למה אתם אוכלים ושותים? מאיפה יש לכם את החוצפה להתבטל מלימוד הגמרא? אם הייתם יודעים איזה עומק יש בגמרא, איזה חוכמות מופלאות עד אין חקר, לא הייתם ישנים! הייתם שקועים בה מבוקר עד בוקר... אני שואל אותך קושיה קטנה בתוספות ואתה צריך לחשוב? ככה לומדים שמריהו? ככה לומדים?!".

והדברים נוקבים ומבהילים...

היה זה לפני עשרות שנים. באחד הימים הוצרך הגאון רבי שמריהו גרינימן זצ"ל, לפי המלצת הרופאים ולאחר התייעצות עם ה'חזון איש', לטוס לצרפת לרופא בעל שם עולמי המתמחה בבעיה רפואית ממנה סבל. אחרי מספר שבועות כשחזר, הגיע אחד מתלמידיו הקרובים לבקרו, נער בן עליה בשם שלמה משה עמאר - ה"ה מי שלמים נודע כהראשל"צ הגאון רבי שלמה משה עמאר שליט"א. כנער שעלה ממרוקו, זכה להיות בטהרתו ובשאיפותיו לגדול בתורה, נכנס ללימוד בשיבת 'תפארת ציון' ושם התקרב במיוחד להגר"ש גרינימן זצ"ל, שחיבבו ביותר והאציל עליו מתורתו. את הסיפור המדהים ששמע מרבו באותו ביקור, סיפר הגר"ש עמאר לימים בעצרת אלפים לכבוד סיום הש"ס בשיבת 'תפארת למשה' בעיר נתניה.

"אמור לי", פנה אליו הגר"ש גרינימן כשנכנס, "האם למדת לאחרונה מסכת גיטין?" - כן, השיב. "האם אתה מונח היטב בפרק פלוני?" - כן. "האם אתה שולט כמו שצריך בדף פלוני אלמוני?" - דומני שחזרתי עליו כמה פעמים. "האם זכורים לך דברי התוספות בדיבור המתחיל..." - אכן. "אם כן חזור בבקשה על דברי התוספות", ביקש רבי שמריהו מתלמידו. רבי שלמה משה חזר על דברי התוספות, ואז הקשה הגר"ש גרינימן קושיה על התוס', ורבי שלמה משה השיב כי קושיא זו היא קושייתו של המהרש"ל, וכך הוא מתרץ וכו'.

פניו של הגר"ש גרינימן אורו, ואז פתח וסיפר לתלמידו הסיפור המדהים הבא: "במהלך הטיפול הרפואי שעברתי בצרפת נפגשתי עם גוי משכיל, פרופסור הנושא 13 תארים באוניברסיטת סורבון. לאחר שוויידיא שאני יהודי, שאל אם אני לומד תורה. סיפרתי לו שכל אחי ובני עוסקים בתורה, ואז שאל אותי את הקושיה העצומה על דברי התוספות, אלא שמזכרוני נשמטה קושיית המהרש"ל, אבל לאחר הרהור קל, תירצתי לפרופסור הגוי בדיוק את תרוצו של המהרש"ל".

עיניו של רבי שלמה משה נפערו בתמהון. "גוי צרפתי הקשה קושיה על

חברי התעקש: "ואם המזגן היה עולה עוד 50 ש"ח, האם לא היית משלם? אז תן את ה-50 לצדקה!" עוד הוא מדבר, והפלאפון שבכיסו רוטט. ומי על הקו? מתקין המזגנים...

מי באמת קובע את מחירי המזגנים?

וזאת הוצאה כבדה מאד. "כמה?" לא הרפה החבר. אלפיים שקלים. "נו", הוא לא התרגש, "ואם היית צריך לשלם על המזגן אלפיים וחמישים שקלים, לא היית משלם את הסכום הזה? תן את החמישים לצדקה". עוד הוא מדבר, והפלאפון שבכיסו רוטט. מי על הקו? מתקין המזגנים. "תשמע, הדגם שעליו דיברנו אזל מהשוק. אני מביא לך דגם אחר, טוב מאד, עם כל המעלות כמו שדיברנו, רק הוא עולה חמישים שקלים יותר". בום! עוד חמישים שקלים למזגן! משמים מאותתים לי שחמישים השקלים צריכים לצאת מהכיס שלי בכל מקרה. מיד, בו במקום, ניגשתי לגבאי ותרמתי חמישים שקלים, כפי הראוי והמתאים שאתן למגבית זו. עוד פעם הפלאפון רוטט. זה שוב מתקין המזגנים: "תסלח לי שאני מבלבל לך את המוח. התברר שעוד יש מזגן אחד מהדגם הקודם, והמחיר כפי שדיברנו. לא צריך עוד חמישים שקלים". לא צריך. בטח לא צריך. נתתי את חמישים השקלים ההם. למצווה נתתי, לצדקה הוצאתי, אין אדם מעני מהצדקה, ואין מחירו של מזגן עולה או יורד, אלא אם כן מכריזין על כך מלמעלה.

(גיליון השגחה פרטית מס' 11)

אם אתם מחפשים למי לתרום צדקה, בלי כרטיס אשראי או הוראת קבע, אלא ככה, מיד ליד, במזומן - בואו איתי לבית הכנסת "בית הלל" ברחוב רב אשי בבני ברק, פינת גבעת פנחס. אני מתפלל שם יום יום, ופוגש את גבאי הצדקה, שלא מוותרים לאף יהודי. בכל יום נערכות ארבע מגביות בממוצע, זאת מלבד חמשה עשר יהודים לערך, שמסתובבים בין המתפללים והלומדים, ומבקשים פרוטה לצדקה לשלל מטרות. אתם מבינים אם כך, שבכל יום עלי להוציא סכום גדול לצדקה, ולכן, למרות החשיבות של כל מגבית ומטרה, כל ארגון ויוזמה, אני נותן משהו כמו שקל לכל אחד מהאוספים. ואל תחשבו שאני מזלזל בהם. חלילה וחס. להיפך, הם מכבדים אותי כל כך, לא מדלגים עלי אף פעם, חשובה בעיניהם פרוטה קטנה שלי, עד שאין מוותרים עליה לעולם, ומגיע להם שאחזיר להם כבוד, ומכבדי אכבד. באחד הימים נערכה מגבית עבור משפחה של יתומים, ל"ע. הכרתי את המשפחה וצערם נגע ללבי ביותר. הפעם יצאתי מגדרי, ובמקום לתת שקל אחד נתתי חמשה שקלים שלמים. "באמת, מיילך", קרא לעברי חברי שהיה לצדי, "למגבית כזאת מתאים לך לתרום חמישים שקל!" תאמין לי שהייתי רוצה לתרום, אמרתי לו, אבל בדיק בימים אלה יש לי הוצאה רצינית. היה עלי להתקין מזגן חדש לביתי,

יהלומים מגדולי ישראל

הקבלן נעלם עם הכסף, השידוך עמד לקרוס. ואז יום אחד הגיע אחי מארץ-ישראל ואמר לי: "הייתי אצל הרב גלינסקי בבני ברק, סיפרתי לו על המצב והוא שלח לך מתנה"

בזכות עשרים דקות יומיות של אמונה וביטחון

כריכת הספר, בערך בלשון הזאת: "בתקופה קשה זו אשר עוברת עליך, מן הראוי שתחזק באמונה וביטחון וכך יהיה לך כוח לעבור את התקופה הקשה הזאת, ולכן כדאי שכל יום תלמד בספר זה כעשרים דקות". סיפר האברך: "נכנסתי לחדר ופרצתי בבכי, אמרתי לעצמי: יושב אדם גדול בארץ ישראל וחושב עלי כאן במקסיקו, כיצד לחזקני וכיצד לאמץ את רוחי. הדבר הזה כשלעצמו נתן לי כוחות שלא היו קיימים בי קודם לכן. קיימתי את עצתו של רבי יעקב ואכן למדתי בספר מדי יום". ומסיים האברך: "לא עברו יותר משבועיים עד שכל העניין הסתדר וקנו לי דירה במקום היוקרתי ביותר במקסיקו".

(הרב יוסף מאיר האס, 'המבשר תורני', מפי נכדו הרה"ג ר' אבא צבי גלינסקי)

אברך חשוב ממקסיקו שהיה קשור עוד מבחרותו אל הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל בלב ונפש והיה מתייעץ עמו בכל דבר, סיפר מעשה שהיה עמו בתקופת אירוסיו: בעת השידוך סוכם בין אביו לחמיו על הסכום שכל אחד ייתן עבור הדירה, ושילמו את הכסף לקבלן שיבנה את הדירה. אולם לאחר זמן קצר, עוד בתוך תקופת האירוסין, נעלם הקבלן עם הכסף ונשארו ללא כסף וללא דירה. התפתח ויכוח בין המחותנים מה יהיה ומי ישלם, עד שכל השידוך עמד בסכנה ועמד על כרעי תרנגולת. כל המשפחה היתה שבורה ורצוצה, כשאף אחד אינו יודע מה יעלה בגורלו של השידוך. יום אחד הגיע אחיו מארץ ישראל ואמר לי: "הייתי אצל הרב גלינסקי בבני ברק, סיפרתי לו על המצב והוא שלח לך מתנה". מה המתנה? הוא שלח לו ספר 'אמונה וביטחון' של מרן היחזון איש, וכתב לו הקדשה על

נכנסנו למעלית, הדלת נפתחת בקומה הראשונה והאדמו"ר שואל את איש הבטחון הניצב שם: "סליחה, האם יש איזה מעבר מכאן לבנין הסמוך?" הלה משך בכתפיו למשמע השאלה המשוונה...

ליומא דהילולא של האדמו"ר רבי נפתלי צבי מבאבוב זצ"ל - י"ב באדר

הבנין הסמוך היה נפרד לגמרי, וכל השאלה הזאת נראתה מוזרה ותמוהה בעיני. שאלתי אותו: "האם כבודו רואה איזה קשר בין שני בניינים אלו?" הרה"ק הסתכל עלי ולא ענה כלום, רק אמר: "הבה ונלך לבדוק". הלכנו לבנין הגדול ונכנסנו למעלית, והאדמו"ר הרנ"צ לוחץ על כפתור הקומה הראשונה. הדלת נפתחת בקומה א', והרה"ק שואל את איש הבטחון הניצב שם: "סליחה, האם יש איזו דרך מעבר להגיע מכאן אל הבנין השני הסמוך?" הלה משך בכתפיו למשמע השאלה המשוונה ולא מצא טעם להתייחס לזה כלל. הרנ"צ זצ"ל ממשיך ועולה לקומה השניה, ושוב שואל ומברר אולי יש איזו דרך להגיע מכאן לבנין הסמוך. הוא נענה בשלילה וממשיך לקומה השלישית ולרביעית, וכולם כמובן משיבים את פניו ריקם. ואז ירדנו למטה וחזרנו לבנין הראשון, והנה האיש שרצינו לפגוש עומד כבר וממתין לנו שם מלא התנצלות על האיחור. בדרך נסיעתנו בחזרה לאחר הפגישה פונה אלי הרה"ק רבי נפתלי צבי ואומר לי: "כאשר הצעתי לך לנסות למצוא מעבר מהבנין השני, שאלת אותי אם אני רואה קשר בין שני הבניינים. אל תחשוב ר' אברהם משה שאני לא מיושב בדעתך. גם אני לא ראיתי קשר מדוייק בין שני הבניינים. אבל כאשר הדבר נוגע לפדיון שבויים - זענען נישטא קין חשבונות!! [=אין חשבונות!]. בביקורו של כ"ק מרן אדמו"ר מסקווירא שליט"א בלונדון בטבת תש"ס, נכנסה אליו משלחת מחשובי חסידי באבוב, ואז אמר להם רבינו: "אספר לכם סיפור מבנו של הרבי שלכם", ואז סיפר את המעשה הנזכר לעיל ככתבו וכלשונו.

(ע"פ ספר 'זכרונם לברכה' ח"ב מתוך 'בחדר הקודש' [סקווירא] פסח תשס"ה)

סיפר העסקן הדגול רבי אברהם משה זילברמן, מראשי קהילת סקווירא בארה"ב: באחד הימים התקבלה ידיעה בבית רבינו [=כ"ק אדמו"ר מסקווירא שליט"א] על פוליטיקאי אחד שאולי יכול לעזור לקהילתנו הק' בענין חשוב מסוים הכרוך בפדיון שבויים, ואשר לקהילת באבוב יש קשרים עמו. שלחני רבינו לשאול את פי בנו של כ"ק האדמו"ר מבאבוב זצ"ל, לימים האדמו"ר רבי נפתלי צבי מבאבוב זצ"ל, שני דברים: א. האם אמנם יש לבאבוב השפעה על האיש הנ"ל; ב. האם אין ברצון קהילת באבוב כעת לנצל קשרים אלו לטובת עצמם. וכך ענה הרה"ק רבי נפתלי צבי זצ"ל: נכון שהאיש הזה מתייחס בכבוד ראש למילה של אבא [=כ"ק האדמו"ר רבי שלמה מבאבוב זצ"ל], ולגבי השאלה השניה - הנה עדיין איננו יודעים אם באבוב תנצל את הקשרים עמו, וזהו בגדר ספק, אבל סקווירא הרי רוצה בוודאות להשתמש בקשריו של איש זה, ומדובר בפדיון שבויים, ופשוט שאין ספק מוציא מידי ודאי. שאלני הרנ"צ זצ"ל אם יסדר מועד לפגישה עם איש ציבור זה, ואמרתי לו שעדיין עלי לדווח לבית רבינו ולקבל אישור. כעבור שעה מתקשר אלי הרנ"צ זצ"ל ומודיע חגיגתי: קבעתי כבר פגישה עמו ביום ראשון הבא בשעה 3:00 במשרד פלוני במנהטן. ביום הפגישה הגעתי ברכב לקחת את הרנ"צ זצ"ל ויחדיו נסענו למקום שנקבע להיפגש. הגענו בשעה 3:00 לבנין קטן של קומה אחת שבו שוכן המשרד האמור, אבל הבנין סגור ומסוגר והאורות כבויים בגלל חופשת סוף שבוע. חכינו זמן מה, והאיש אינו נראה באופק. והנה פונה אלי רנ"צ זצ"ל ואומר לי: "הנה ליד הבנין הנמוך הזה נמצא בנין גבוה ומרשים של עשר קומות, אולי יש דרך לעבור מן הבנין ההוא לבנין הזה?"

השו"ת היומי

באמצע השיעור ביקש מהמג"ש את מפתח הרכב, נסע ועשה תאונה - האם חייב לשלם?

על סגולותיה של הדלקת נר בשמן

השואל מלשלם. וא"כ ה"נ, מכיון שהמשאיל אמר את השיעור, הרי זה כ"בעליו עמו" ופטור מלשלם (עי' שו"ע חו"מ ס' שמ"ו). ויש להוסיף, דאיתא בגמרא ובשו"ע (שם סעיף י"ג), שאם הרב משועבד ללמד דבר מסוים, נחשב משועבד לתלמיד, ואם הרב יכול ללמד מה שהוא רוצה, נחשב שהתלמידים משועבדים לו, עי' שם. ולפ"ז, מכיון שכאן הוא מוסר שיעור בדף היומי, נחשב שהמשאיל עובד עבור השואל ופטור מלשלם. (הגרי"א הלוי דינר שליט"א, גיליון 'מים חיים' כי תשא תשע"ח)

שאלה: בשעה ששמעון אמר שיעור בדף היומי, ביקש ממנו ראוּבן - שהיה משומעי השיעור - שישאיל לו את רכבו, והוא הסכים ומסר לו את המפתח של הרכב. ראוּבן יצא באמצע השיעור ונסע, ובדרך היתה תאונה: האם ראוּבן חייב לשלם על הרכב?
תשובה: קי"ל ששואל חייב לשלם אפילו באונסין, אולם מכיון ששמעון מסר לו את המפתח בשעת השיעור, נמצא שבאותו זמן שהתחילה ההשאלה, שמעון - שהוא המשאיל - עבד עבור השואל, וכמבואר בגמרא (ב"מ צ"ז.), שאפילו אם המשאיל רק הביא לשואל כוס מים נחשב 'בעליו עמו', ופטור

האם מותר לגלות 'סוד גלוי'?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

מחשבתו שחשב לשמור את הדבר בסוד, והחלק השני הוא שמגלה הסוד יוצא מדרך הצניעות, ומעביר על דעת בעל הסוד. ולפי זה בענייננו, אף שהחלק הראשון אינו שייך כאן, שהרי אינו גורם נזק לבעל הסוד בכך שמגלה אותו, כיון שכבר גילוהו השומעים האחרים, מכל מקום יש כאן איסור בזה שיוצא מדרך הצניעות ועובר על דעתו של בעל הסוד שאסר עליו לגלותו.

אך לבסוף מסתפק ה'חפץ חיים' בדין זה, וכותב שייתכן שלא אסר בעל הסוד מלגלות את סודו, אלא אם כולם יקיימו את דברו, אבל באופן שכבר מתפרסם הדבר על ידי השנים האחרים, אינו מקפיד עוד על השלישי אם יגלה זאת.

אדם שסיפר דבר מה לארבעה בני אדם, וציווה עליהם שלא לגלותו. לאחר מכן שלושה מהם עברו על ציוויו וסיפרו זאת, והדבר נודע לכל. האם עדיין מחוייב הרביעי לשמור זאת בסוד, או שמאחר והדבר כבר התפרסם, מותר גם לו לגלות? בהגהות 'באר מים חיים' (כלל ב' מהלכות לשון הרע סעיף ז') מצדד ה'חפץ חיים' בתחילה שעדיין אסור לרביעי לגלות את הסוד. ובביאורים ומוספים מביאים, כי יש שפירשו (שיעורי עיון) את טעם האיסור על פי דברי רבנו יונה (ש"ג אות רכה), הביאם הח"ח לקמן (רכילות כלל ח ס"ה), שישנם שני חלקים באיסור גילוי סוד: חלק אחד הוא הנזק הנגרם לבעליו מחמת גילוי הסוד והפרת